

บทที่ 2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1. ทฤษฎีการจัดการองค์ความรู้

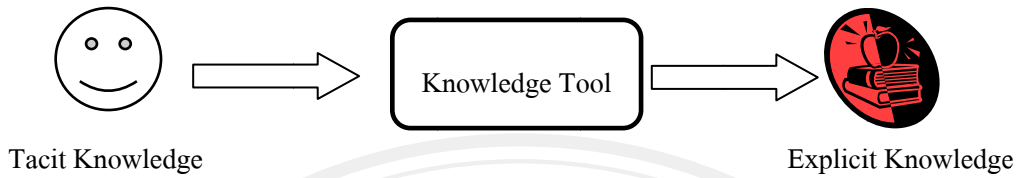
ทฤษฎีและหลักการต่างๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาอิสระนี้ จะมีอยู่ด้วยกันสองส่วนใหญ่ๆ ในส่วนแรกจะเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการความรู้ที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาอิสระนี้ จะเน้นในทฤษฎี Learning In Action โดยเฉพาะในรูปแบบของ Intelligent Learning ที่มีสาระสำคัญสามประการ คือ สืบ ถาม ตาม (Search Inquiry Observation) และหลักการของ After Action Review และในส่วนที่สอง จะเป็น หลักการ แนวคิด ทฤษฎีในทางกฎหมาย

"Knowledge" is a term of which all of us have a good intuitive understanding of what it means, but which is hard to define in any formal way."⁵ "ความรู้" เป็นคำที่เราทุกคนเข้าใจได้ง่ายในความหมายของมัน แต่ยากที่จะกำหนดหรือนิยามในลักษณะที่เป็นทางการใดๆ

"การจัดการความรู้ คือ การรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือในเอกสารต่างๆ มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ผู้รับความรู้สามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ และนำไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ"⁶ โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือและสนับสนุน การจัดการความรู้มุ่งเน้นความรู้ในสองประการสำคัญ คือ ความรู้ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ซึ่งเป็นความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การทำงาน ประสบการณ์ ความรู้ประเภทนี้เป็นความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคคล ยากที่จะสื่อสารเรียนรู้ได้ หรือเข้าใจได้ยาก เป็นนามธรรม ความรู้ประเภทนี้จึงต้องมีเครื่องมือในการดึงความรู้ประเภทนี้ออกมา แล้วทำการแปลงความรู้ประเภทนี้ให้สามารถสื่อสารเข้าใจได้ง่าย (Explicit Knowledge)

⁵ A. Th. Schreiber, et al. , *Knowledge Engineer and Management The CommonKADS Methodology* . (London: MIT Press, 2000),pp.85.

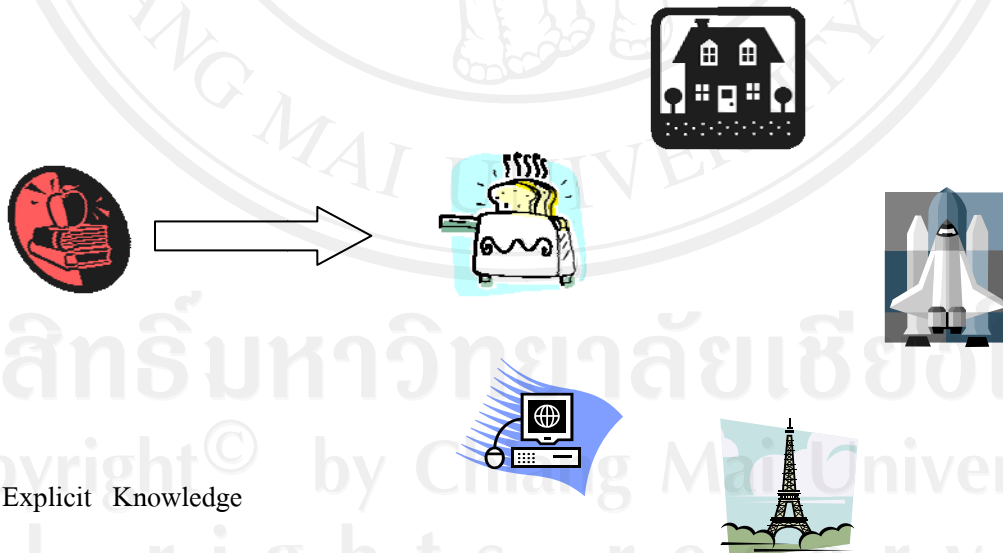
⁶ อัจฉรา คำอักษร ,การค้นคว้าแบบอิสระ "การจัดการหมวดหมู่ข้อมูลกฎหมายก่อสร้างในพระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ 25 22 "วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 255 2, หน้า 4.

รูป 2.1 กระบวนการแปลงความรู้

โดยในขอบเขตของการจัดการความรู้แล้ว ความรู้โดยส่วนใหญ่มักจะเป็นความรู้ในประเภท Tacit มากกว่า Explicit โดยจะเป็นความรู้ที่ไม่สามารถอธิบายโดยคนทำงานที่ใช้ความรู้ แต่อาจสามารถอธิบายด้วยหนังสือ หรือคู่มือ ซึ่งมันเป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังของความสามารถ ใช้แก้ปัญหาในการทำงานของมนุษย์ ความรู้ คือ ความรู้ในการกระทำหรือการทำงาน⁷

ความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) ความรู้ประเภทนี้เป็นความรู้ที่สามารถสื่อสาร เข้าใจได้ หรือเป็นความรู้ที่ผ่านการแปลงความรู้จาก Tacit Knowledge มาเป็น Explicit Knowledge แล้ว โดยทั่วไปความรู้ประเภทนี้จะปรากฏชัด และรับรู้กันได้โดยทั่วไป ไม่ว่าใครก็สามารถที่จะศึกษาและเข้าใจความรู้ประเภทนี้ได้ เช่น หนังสือ ตำราต่างๆ ความรู้ประเภทนี้จึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทันที ไม่ว่าจะเป็นการสร้างนวัตกรรม การพัฒนา หรือนำไปใช้ในการทำงาน ไม่เหมือนกับ Tacit Knowledge ที่จะต้องมีกระบวนการในการแปลงความรู้ก่อนจึงจะนำความรู้ในประเภท Tacit Knowledge ไปใช้ได้

รูป 2.2 การนำ Explicit Knowledge ไปใช้

ความรู้ทั้งสองประเภทเป็นความรู้ที่สามารถนำมาจัดการความรู้ได้ การจัดการความรู้จึงเป็นการนำความรู้ทั้งสองประเภทมาพัฒนาให้เป็นระบบโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถเข้าถึงความรู้และ และนำไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความรู้ทั้งสองประเภทหากนำมาพิจารณาในมุมมองเชิงนิเวศศาสตร์แล้ว อาจพิจารณาได้ดังนี้

ตาราง 2.1 การเปรียบเทียบ Tacit และ Explicit Knowledge ในเชิงนิเวศศาสตร์

Explicit Knowledge	Tacit Knowledge
- พระราชบัญญัติ ระเบียบ กฎเกณฑ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร (Civil Law)	- กฎหมายจารีตประเพณี หลักกฎหมายที่ศาลสร้างขึ้นเอง (Common Law)
- หนังสือ ตำรากฎหมาย	- เทคนิค ประสบการณ์ในการว่าความ หรือ ดำเนินคดี

2.1.1 ทฤษฎี Learning in action หรือเรียนรู้จากการทำงาน

ทฤษฎี Learning in action หรือเรียนรู้จากการทำงาน พัฒนาขึ้นโดย David A. Garvin ซึ่ง เป็นทฤษฎีใช้งานที่จำเป็นต้องทำอยู่แล้ว และเป็นโอกาส ฝึกหัด พัฒนาทักษะในการเรียนรู้ขององค์กร หรือใช้งานเป็นการเรียนรู้ ประโยชน์ทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่ต้องออกจากหน้างานเพื่อไป ฝึกอบรมเรียนรู้เพิ่มเติม โดยสามารถใช้การทำงานเป็นโอกาสในการเรียนรู้ได้ ดังนั้น หากให้ผู้ปฏิบัติงานได้ใช้โอกาสในการทำงานที่ต้องปฏิบัติอยู่เป็นประจำในการเรียนรู้จากการทำงาน องค์กรก็จะได้ผลงานอย่างเต็มที่เพราะไม่ต้องให้ผู้ปฏิบัติงานต้องหยุดการทำงานเพื่อไปฝึกอบรม และในขณะเดียวกัน ผู้ปฏิบัติงานก็จะได้เรียนรู้จากการทำงาน ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวนี้จึงมีความเหมาะสมที่สุดที่จะนำมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้ในการทำงานขององค์กร

นอกจากนี้ มีผู้ให้คำอธิบายของ Learning In Action ไว้ กล่าวคือ "การทำงานในเรื่องเดียว ซ้ำๆ ทำให้เกิดทักษะความชำนาญงาน แต่การทำงานใหม่ๆ ที่ไม่เคยทำมาก่อนถือเป็นโอกาสในการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการที่สำคัญ คือ การแก้ปัญหอย่างเป็นระบบ (Systematic Problem Solving) ทดลองปฏิบัติจริงด้วยวิธีการใหม่ๆ (Experimentation with new Approach) เรียนรู้จากประสบการณ์ของตนและประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา (Learning from their own experience and past history) เรียนรู้จากประสบการณ์ของตนและความเป็นเลิศของผู้อื่น (Learning from experiences and best practices of others) และถ่ายโอนความรู้ให้มีประสิทธิภาพอย่างรวดเร็ว (Transferring

knowledge quickly and efficiently) หรืออาจสรุปได้ว่ามีการแบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 4 ประเภท ใหญ่ๆ คือ

- (1) เรียนรู้โดยการเรียนรู้จักใช้ญาณวิทยาหรือปัญญาในการตั้งคำถามทางญาณวิทยา (Epistemological Question) และกำหนดแนวทางในการค้นหา (Search) และการสอบถาม (Inquiry) เพื่อแสวงหาคำตอบจึงเรียกวิธีการเรียนรู้แบบนี้ว่า เป็นการเรียนรู้ทางปัญญา (Intellectual Learning)
- (2) เรียนรู้จากบทเรียนขององค์กร โดยเรียนรู้จากการศึกษาผลกระทบและบททวนความผิดพลาดขององค์กร (Reflects and Review) จึงเรียกวิธีการเรียนรู้แบบนี้ว่า เรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning)
- (3) เรียนรู้จากการทดสอบสมมติฐาน ทดสอบและทำจริง (Hypothesis, Test and Exploration) การเรียนรู้แบบนี้จึงเรียกว่าการเรียนรู้แบบทดลอง (Experimental Learning)
- (4) เรียนรู้ที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำองค์กร โดยการฝึกฝนภาวะผู้นำและการฝึกพัฒนาคน (Leadership and Coaching) การเรียนรู้แบบนี้เรียกว่า เรียนรู้แบบนำองค์กร"⁸

การเรียนรู้จากการทำงาน ซึ่งมีหลักการเรียนรู้หรือรูปแบบอยู่ 4 ประการ กล่าวคือ

1. เรียนรู้โดยการสืบความลับ (Intelligent Learning)
2. เรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning)
3. เรียนรู้โดยการทดลอง (Experimental Learning)
4. เรียนรู้เพื่อนำการเรียนรู้ (Leading Learning)⁹

โดยในการศึกษาอิสระนี้จะนำรูปแบบการเรียนรู้โดยสืบความลับมาประยุกต์ใช้ รูปแบบการเรียนรู้โดยสืบความลับ หรือการเรียนรู้ทางปัญญา (Intelligent Learning) เป็นวิธีการที่องค์กรจะต้องสืบความลับในการทำงานจากองค์กรคู่แข่งในด้านต่างๆ ที่เป็นปัจจัยที่จะนำมาพัฒนาปรับปรุง แก้ไข การทำงานขององค์กรให้เท่าเทียมกับองค์กรคู่แข่ง เพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นๆ ได้รูปแบบการเรียนรู้โดยสืบความลับที่จะนำมาใช้ในการศึกษาอิสระนี้ แบ่งออกเป็น 3 วิธี กล่าวคือ

⁸ สุรชาติ ณ หนองคาย วารสาร,แนวคิดและแนวปฏิบัติในการจัดการความรู้เพื่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของหน่วยงานภาครัฐ , 13 ปีที่ 1,บริหารงานสาธารณสุข ฉบับที่ 2 กรกฎาคม255 ธันวาคม-0 หน้า 33 ถึง 34

⁹ Davia A. Garvin, Learning in Action (Boston, Massachw sehs:Havard Business School Press, 2000), pp.47-189

1. การเรียนรู้โดยการค้นคว้า (Search)
2. การเรียนรู้โดยการสอบถามผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รู้ (Inquiry)
3. การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observation)¹⁰

วิธีการค้นหา (Search) ซึ่งจะใช้สำหรับการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ เช่น จากเว็บไซต์ หนังสือ ตำรา วิธีการสอบถามผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รู้ (Inquiry) ผู้ศึกษาจะทำการสอบถามหรือสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานในเรื่องนั้นๆ จากประสบการณ์ทำงานของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งในส่วนของผู้เชี่ยวชาญนั้นจะเป็นผู้ปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งเทคนิคในทางปฏิบัติที่ไม่มีในหนังสือและตำรา และวิธีการสังเกต (Observation) โดยจะใช้การสังเกตข้อมูล ความเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลงจากองค์กรคู่แข่ง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ว่ามีความเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือพัฒนาในเรื่องที่ต้องการศึกษาไปอย่างไร นำมาประยุกต์ใช้กับองค์กรของเราได้หรือไม่ เพียงใด กล่าวโดยสรุปรูปแบบนี้มีกิจกรรมที่ต้องทำสามประการ คือ สืบ ถาม ตาม

2. 1.2 การทบทวนหลังการทำงาน

การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ซึ่งเป็นรูปแบบที่ 2 ของทฤษฎี Learning In Action เป็นการเรียนรู้การประสบการณ์ในอดีตของตนเอง ว่า การดำเนินการที่ผ่านมานั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด จะแก้ไขอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อในอนาคตที่ดีกว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์จะช่วยให้งานมีประสิทธิภาพดีขึ้น ลดขั้นตอนการทำงาน ลดระยะเวลาการทำงานได้ เช่น ในการทำคำให้การในคดีปกครองแต่ก่อนพนักงานอัยการจะเรียบเรียงจากเอกสารที่ตัวความส่งมาให้ แต่หลังจากการทำงานมาได้ซักระยะหนึ่ง ก็พบว่า ข้อเท็จจริงที่ตัวความชี้แจงมานั้น โอกาสในการที่จะแก้ไขโดยพนักงานอัยการแทบจะไม่มี มีอย่างมากแค่จัดเรียงถ้อยคำ จากประสบการณ์ดังกล่าวจึงสอนให้พนักงานอัยการทำคำให้การโดยจะให้ตัวความส่งไฟล์เฉพาะในส่วนที่เป็นการชี้แจงข้อเท็จจริงมาให้ เพื่อพนักงานอัยการจะได้นำมาเรียบเรียงในการทำคำให้การ ซึ่งวิธีการนี้จะลดระยะเวลาในการทำคำให้การลงมา

การเรียนรู้จากประสบการณ์จะมีขั้นตอนหรือวิธีการที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การทบทวนหลังการทำงาน (After Action Review) หรือ ARR การทบทวนหลังการทำงาน เป็นวิธีการเพื่อตรวจสอบกระบวนการขั้นตอนการทำงานที่เสร็จสิ้นลง ว่า ผลจากการทำงานเป็นอย่างไร เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการทำงานให้ดีขึ้นต่อไป เหตุที่ต้องทบทวนหลังการทำงาน เนื่องจากเมื่อ

¹⁰ Davia A. Garvin, Learning in Action (Harvard Business School), p.50-78

ทำงานเสร็จลงใหม่ ๆ ผู้ปฏิบัติยังคงจดจำรายละเอียดในการทำงานนั้นได้ดี หากมีการทบทวนหลังจากการทำงานเสร็จสิ้นลงก็จะได้ข้อมูลการทำงานที่ชัดเจน และครบถ้วน เพราะเพิ่งทำลงไปไม่นานมานี้ ทำให้ได้ข้อมูลในการทำงานที่ดีกว่าการนำงานที่ทำเสร็จไปนานแล้วนำกลับมาศึกษาในภายหลัง ซึ่งการจดจำสิ่งต่างๆ ในภายหลังอาจลดทอนลง ข้อมูลที่ได้จากการทำงานอาจไม่ชัดเจนและไม่ครบถ้วน

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้คำอธิบายของการเรียนรู้หลังการทำงาน กล่าวคือ "AAR: After Action Review การเปิดใจและการเรียนรู้หลังการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเสร็จสิ้นลงเพื่อถอดบทเรียนซึ่งชมความสำเร็จและหาทางพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นเป็นขั้นตอนหนึ่งในวงจรการทำงาน เป็นการทบทวนวิธีการทำงานทั้งด้านความสำเร็จ และปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งนี้ไม่ใช่เพื่อค้นหาคนที่ทำผิดพลาด ไม่ใช่การกล่าวโทษใครทั้งสิ้นแต่เป็นการทบทวนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่ให้เกิดปัญหานี้ขึ้นอีก ในขณะเดียวกันก็คงไว้ซึ่งวิธีการที่ดีอยู่แล้ว AAR มีใช้ครั้งแรกในกองทัพของสหรัฐอเมริกาเมื่อประมาณปี 1970 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของกองทัพแก้ไขช่องโหว่ที่อาจทำให้เป็นรองฝ่ายตรงข้าม หรือทำให้สูญเสียทหารฝีมือดีในการทำศึกสงคราม และสิ่งสำคัญ คือได้ฝึกการทำงานเป็นทีมไปพร้อมกันด้วย จนกระทั่งปี 1990 ภาคธุรกิจซึ่งเป็นภาคส่วนที่มีภาวะการแข่งขันสูง และแข่งขันตลอดเวลาเพื่อความอยู่รอดขององค์กร ได้เริ่มนำเทคนิคนี้มาใช้ในการทำงานเพื่อพัฒนาองค์กร ครอบคลุมที่สูงขึ้น หรือเพื่อกำไรที่มากขึ้นซึ่งจุดนี้เองที่ทำให้เทคนิคนี้ได้รับความนิยมอย่างมากมาอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน"¹¹

ซึ่งในการศึกษาอิสระนี้จะนำวิธีการเรียนรู้โดยสืบความลับ ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของทฤษฎี Learning In Action มาประยุกต์ใช้ พร้อมกับนำหลักการและแนวคิดของ After Action Review มาประยุกต์ใช้ เพื่อแก้ปัญหาค้นหาการทำงานไม่มีความรู้เกี่ยวกับการทำคำให้การในคดีปกครอง และเพื่อสร้างความรู้โดยใช้กิจกรรมการทำคำให้การในคดีปกครอง เพื่อให้ได้ความรู้ในคดีปกครองครบถ้วน ถูกต้อง ตรงกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารต่อไป

2.1.3 แนวคิดการวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้ขององค์กร (CommonKADS)

การจัดการความรู้ขององค์กรต้องพิจารณาในสามมิติ คือ ระดับบุคคล ระดับทีม และระดับองค์กร การวิเคราะห์ความรู้และสังเคราะห์ความรู้ที่ใช้ร่วมกันในองค์กรจึงต้องวิเคราะห์ทั้ง 3 ระดับ การจัดการความรู้ให้บรรลุผลทั้ง 3 ระดับ คือ การพัฒนาคน พัฒนาทีม และพัฒนาองค์กร

¹¹ อุดม พัวสกุล ,After Action Review หน้า 24

โดยมีเป้าหมายสุดท้ายให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ แนวทางของกลุ่มนี้เรียกว่า CommonKADS (Common Knowledge Analysis and Diagnosis System) เป็นวิธีการที่มีความเป็นรูปธรรมมาก เพราะใช้วิธีการแยกวิเคราะห์ ตั้งวิเคราะห์ และจัดเป็นแบบจำลองโดยระบอบองค์ประกอบของแต่ละองค์ประกอบความรู้ (Domain) อย่างชัดเจน โดยมีขั้นตอนสำคัญรวม 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ขอบเขตความรู้ โดยเริ่มวิเคราะห์ภาพรวมขององค์การตั้งแต่โครงสร้างและลักษณะสำคัญขององค์การทั้ง 3 ระดับคือระดับองค์การ ระดับทีม และระดับบุคคล โดยอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ความรู้สำหรับการปฏิบัติการกิจประจำ และความรู้เชิงพัฒนาหรือความรู้ในการปฏิบัติการกิจเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์

ขั้นที่ 2 การแสวงหาความรู้ระดับองค์การ เป็นการแสวงหาว่าองค์การต้องใช้ความรู้ในการบริหารเชิงกลยุทธ์ได้บ้างโดยเป็นการอธิบายวิธีการปฏิบัติการขององค์การ สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ความสัมพันธ์ที่สำคัญในการปฏิบัติการ และความท้าทายและความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นแนวทางที่ครอบคลุมระบบการจัดการการดำเนินการขององค์การโดยรวม การวิเคราะห์ความรู้ระดับองค์การโดยการแสวงหาคำถามมาให้ผู้บริหารองค์การตอบถือเป็นวิธีการที่นิยมใช้ในการประเมินตนเอง แบบจำลองระดับองค์การ (Organization Model: OM)

ขั้นที่ 3 การแสวงหาความรู้ระดับทีมหรือระดับงาน ภายใต้ต้องการจะประกอบด้วยทีมหรือกลุ่มงานต่างๆ ซึ่งจะมีกระบวนการทำงานเป็นสองแบบคือปฏิบัติการตามบทบาทหน้าที่หรืองานประจำ และการปฏิบัติการกิจเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร การวิเคราะห์ความรู้จากงานจึงเรียกว่าแบบจำลองงาน (Task Model: TM)

ขั้นที่ 4 การแสวงหาความรู้จากผู้ปฏิบัติงานในทีมหรือในกระบวนการงาน อาจถามคำถามต่อไปนี้นำมาประมวลเป็นความรู้เป้าหมายเพื่อจะได้รวบรวมและพัฒนาให้เป็นระบบ แบบจำลองนี้จึงเป็นแบบจำลองระดับบุคคล

(Agent Model: AM)¹²

CommonKADS จะมีการแบ่งความรู้ในระดับต่างๆ ได้แก่ Task (งานสำคัญ) Inference (ข้อที่ต้องคำนึงถึง) Domain (ข้อสำคัญใน Inference) นอกจากนี้ยังมี Ontology (คำสำคัญที่ต้องใช้ทำความเข้าใจ) และ Knowledge Base (ความรู้สนับสนุน) โดยใช้แผนภูมิรูปภาพตามมาตรฐาน UML ซึ่งในแต่ละแผนภาพสามารถ Link เชื่อมโยงกระบวนการการทำงานต่อเนื่องกันไปจนถึงความรู้ที่เป็น Domain และ Knowledgebase

¹² สุชาติ ฌ หนองคาย วารสาร,แนวคิดและแนวปฏิบัติในการจัดการความรู้เพื่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของหน่วยงานภาครัฐ , 13 ปีที่ ,บริหารงานสาธารณสุข ฉบับที่ 2 กรกฎาคม ธันวาคม - 2550 หน้า 33 ถึง 34

ผู้ศึกษาได้นำวิธีการของ CommonKADS มาประยุกต์ใช้ เพื่อที่จะหาความรู้ที่เป็น Tacit Knowledge จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แล้ววิเคราะห์ สังเคราะห์ ตามวิธีการของ CommonKADS ในความรู้ที่นั้น เพื่อจัดทำให้อยู่ในรูปของ Explicit Knowledge เพื่อที่จะนำมาเป็นความรู้ขององค์กรต่อไป

2.1.4 International Standard ISO 12207: Standard for Information Technology - Software life cycle processes

อุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับ ซึ่งมาตรฐานที่เป็นที่นิยมและยอมรับกันโดยทั่วไปก็คือ CMMI และ ISO/IEC 12207 เป็นการรวบรวมแนวทางในการปฏิบัติโดยทั่วไปสำหรับแต่ละกระบวนการในวัฏจักรซอฟต์แวร์ (Software Life Cycle) ซึ่งสามารถนำไปอ้างอิงและนำไปใช้โดยหน่วยงานต่างๆ ที่พัฒนาซอฟต์แวร์ได้ โดยมาตรฐาน ISO/IEC 12207 จะประกอบไปด้วย กิจกรรม และงานที่จำเป็นต้องทำสำหรับกระบวนการนั้นๆ ISO 12207 คือการทำตามกระบวนการ กิจกรรมต่างๆ สำหรับในแต่ละโครงการให้สมบูรณ์ โดยแต่ละกิจกรรมจะเสร็จสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อ งานที่จำเป็นต้องทำในแต่ละกิจกรรมเสร็จสิ้นทั้งหมด และเป็นไปตามเกณฑ์ที่ได้ระบุไว้ล่วงหน้า และโครงการได้เป็นไปตามข้อที่ได้ตกลงกันทุกประการ กระบวนการหลักได้แก่

1.Primary Processes

2.Supporting life cycle processes และ

3.Organizational life cycle processes Primary Processes มีทั้งหมด 5 กระบวนการ คือ Acquisition process, Supply process, Development process, Operation process และ Maintenance process

Supporting life cycle processes มีทั้งหมด 8 กระบวนการ คือ Documentation process, Configuration management process, Quality assurance process, Verification process, Validation process, Joint review process, Audit process และ Problem resolution process Organizational life cycle processes มีทั้งหมด 4 กระบวนการ คือ Management process, Infrastructure process,

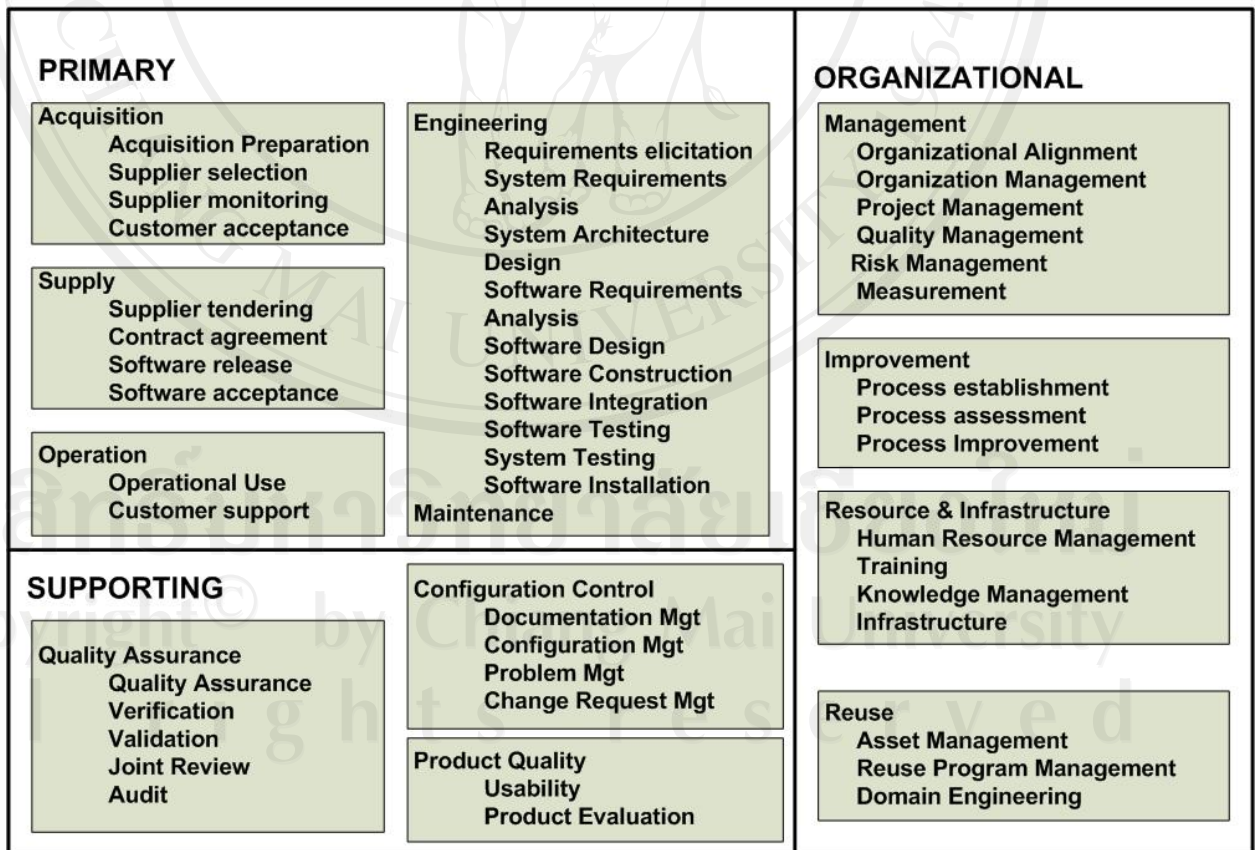
Improvement process และ Training process ซึ่งในแต่ละกระบวนการจะประกอบไปด้วย กิจกรรม (Activity) ต่างๆ และแต่ละกิจกรรม จะประกอบไปด้วยกลุ่มของงาน (Task) ต่างๆ ที่จำเป็นต้องทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งในการค้นคว้าแบบอิสระนี้จะนำเพียงบางมาตรฐานของ ISO 12207 บางตัวตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดมาใช้เท่านั้น ประกอบด้วย

ENG1 Requirement Elicitation การเก็บความต้องการ

ENG2 System Requirement Analysis การวิเคราะห์ความต้องการระบบงาน

- ENG3 Software Requirement Analysis การวิเคราะห์ความต้องการซอฟต์แวร์
- ENG4 Software Design การออกแบบซอฟต์แวร์
- MAN1 Organizational Alignment การสื่อสารในองค์กร
- MAN2 Organization Management การจัดการองค์กร
- MAN3 Project Management การจัดการโครงการ
- RIN1 Human Resource Management การบริหารทรัพยากรมนุษย์
- RIN2 Training การฝึกอบรม
- RIN3 Knowledge Management การจัดการความรู้
- RIN4 Infrastructure โครงสร้างพื้นฐาน
- REU1 Asset Management การจัดการทรัพย์สิน
- REU2 Reuse Program Management การใช้ซ้ำโปรแกรมข้อมูลต่างๆ
- REU3 Domain Engineering ความรู้เฉพาะงาน

Process Reference Model

รูปที่ 2.3 มาตรฐาน ISO 12207

จากทฤษฎีและหลักการดังกล่าวข้างต้น การจัดการความรู้ เป็นเครื่องมือในการบริหารองค์กร หรือบริหารคนทำงานใช้ความรู้ (Knowledge Worker) ให้สามารถใช้ความรู้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการรวบรวมความรู้ในการปฏิบัติงานที่สำคัญ ซึ่งมาจากประสบการณ์การทำงาน มาจากทัศนคติและ พฤติกรรมการทำงาน ของแต่ละบุคคลในองค์กร ซึ่งปฏิบัติงานในเรื่อง เดียวกัน แล้วมีการจัดการให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติ เมื่อรวบรวมได้แล้ว ก็มีการนำความรู้ที่ได้มาใช้ ส่งผลต่อความสามารถในการพิจารณารับสำนวนคดีของพนักงานอัยการสำนักงานคดีเศรษฐกิจ ในการดึงความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ออกมาแล้ววิเคราะห์ สังเคราะห์ และจำแนก (Synthesis) หรือจัดระบบใหม่ เพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การเผยแพร่ความรู้ เพื่อเป็นการต่อยอดสร้างประโยชน์จากความรู้และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นการบริหารจัดการที่เปิดโอกาสให้คนในองค์กร ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน แล้วจึงเก็บรวบรวมไว้เป็นชุดความรู้ (Knowledge Pack) ขององค์กร ให้บุคคลอื่นสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน และพัฒนางาน ซึ่งเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานในสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น และใช้มาตรฐาน ISO12207 เป็นกระบวนการและเครื่องมือในการสร้าง ระบบสารสนเทศการจัดการความรู้ หรือระบบจัดการความรู้ (KMS) ในการสนับสนุนการจัดการความรู้ เพื่อสร้างมาตรฐานการดำเนินงานอันเป็นวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ให้ใช้เป็นหลักในการศึกษาเพื่อปฏิบัติงาน และผู้ที่อยู่เดิมใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งให้ผู้ปฏิบัติงานได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการบริหาร เพื่อให้องค์กรเกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไป

2.2 หลักการและแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 หลักการ แนวคิด

เป็นที่ยอมรับกันว่า โลกปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดผลกระทบแทบทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลักษณะและพฤติกรรมของผู้ประกอบอาชญากรรมซึ่งเปลี่ยนรูปแบบจากอาชญากรรมที่เคยใช้ความรุนแรงเป็นส่วนสำคัญ มาเป็นอาชญากรรมที่ไม่ใช้ความรุนแรงแต่กลับได้รับผลประโยชน์ตอบแทนมูลค่ามหาศาล สังคมได้เรียกอาชญากรรมลักษณะนี้ในชื่อที่หลากหลาย อาทิเช่น อาชญากรรมทางธุรกิจ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมทางการค้าการพาณิชย์ และอาชญากรรมที่กระทำลงโดยอาศัยโอกาสจากตำแหน่งหน้าที่ ฯลฯ ไม่ว่าจะเรียกชื่อที่แตกต่างกันอย่างไร แต่สิ่งที่เหมือนกันประการหนึ่ง ก็คือ เป็นอาชญากรรมที่สร้างภัยอย่างมหันต์ต่อ

ประเทศชาติ เศรษฐกิจ และประชาชน¹⁴ อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการสำนักงานคดีเศรษฐกิจ และทรัพยากรในการดำเนินคดีเป็นไปตามระเบียบของคำสั่งกรมอัยการที่ 19/2534 ในการกำหนดประเภทความผิดเกี่ยวกับคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรมาจนถึงปัจจุบันและยังไม่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายใหม่ๆ อาทิเช่น กฎหมายอาญาในส่วนของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ พระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ พระราชบัญญัติขายตรง ตลาดขายตรง และพระราชบัญญัติซื้อขายล่วงหน้า ซึ่งออกมาภายหลังคำสั่งกรมอัยการที่ 19/2534 และสาระสำคัญในเรื่องที่ผู้ต้องหาได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระทำความผิดซึ่งบทบัญญัติมีความล้าหน้าไปมากกว่าตัวระเบียบคำสั่งของสำนักงานอัยการสูงสุด เพราะฉะนั้น จึงเกิดปัญหาว่าคดีลักษณะการกระทำของผู้กระทำความผิดเช่นนี้จะถือว่าเป็นความผิดที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและทรัพยากรหรือไม่ ยกตัวอย่างเช่น ความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ถ้ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์แล้วจะถือว่าเป็นความผิดเกี่ยวกับคดีเศรษฐกิจทุกกรณีหรือไม่ หากพิจารณาตามคำสั่งที่สำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร ได้ยึดถือปฏิบัติมานั้นก็ไม่ปรากฏข้อความการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นคดีเศรษฐกิจ และทรัพยากร

กฎหมายอาญาในปัจจุบันถูกผลกระทบของพัฒนาการทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างสูงทั้งในแง่เนื้อหาสาระที่เป็นองค์ประกอบความคิดและโทษ และกระบวนการที่จะพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหา กฎหมายอาญาสารบัญญัติและกฎหมายอาญาวิธีสบัญญัติเดิมจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการกระทำผิดทางเศรษฐกิจที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูงเข้าช่วย ให้สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษเพื่อคุ้มครองสังคม และในขณะเดียวกันก็ต้องคุ้มครองผู้ต้องหาด้วย¹⁵ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจเป็นการประทุษร้ายต่อสังคมที่มีลักษณะซับซ้อน อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ และกับทุกคนคือโดยทั่วไปความผิดประเภทนี้ไม่เห็นหรือปรากฏตัวผู้เสียหายเด่นชัด บางคนไม่รู้ตัวด้วยซ้ำว่าตกเป็นผู้เสียหายแล้ว ทั้งๆ ที่ถูกหลอกหลวงเอาเงินไปแล้ว¹⁶ เช่นในเรื่องคอลเซ็นเตอร์ (Call Center) เกี่ยวกับการโทรศัพท์ไปหลอกหลวงชาวบ้านให้ไปเปิดบัญชีแล้วเอาบัตรประชาชนของชาวบ้านนำไปใช้เป็นข้อมูลในการเปิดบัญชี โดยได้ค่าตอบแทนรายละ 4,000 – 5,000 บาท และอาศัยช่วงที่เปิดบัญชีก็มีการแฮกเกอร์ (Hacker) ข้อมูล เข้าไปทำการลักขโมยเงินจากเจ้าของบัญชีที่มีเงินอยู่ในบัญชีจำนวนมากแล้วถอนออกไปทำให้ผู้ถูกหลอกหลวงที่เป็นประชาชนได้รับความเสียหาย

ลักษณะอาชญากรรมทางเศรษฐกิจแบ่งออกได้ดังต่อไปนี้¹⁷

¹⁴ วีระพงษ์ บุญโยภาส “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” พิมพ์ครั้งที่ 3/2544 คำนำ

1. เป็นการกระทำผิดกฎหมาย หรือแฝงเร้นการกระทำผิดกฎหมายไว้ในกิจการที่ถูกกฎหมาย ซึ่งได้รับอนุญาตแล้ว มีการจำแนกรูปแบบของการกระทำไปในรูปแบบต่างๆ ทั้งในด้านที่เป็นการกระทำแบบลักลอบประกอบและการประกอบโดยเปิดเผย แต่ผิดกฎหมาย เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การผลิตและลักลอบประกอบการทำแร่เถื่อน การค้าของหนีภาษี การประกอบกิจการผิดกฎหมายในเรื่องการเงิน การคลัง การธนาคาร บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ การประกอบธุรกิจแชร์และแชร์ลูกโซ่ ทำนองนี้ ตามที่ได้มีพระราชบัญญัติกำหนดไว้แล้วว่าเป็นความผิด

2. มีวิธีปกปิดความผิดและพยายามทำลายหลักฐาน เพื่อไม่ให้มีหลักฐานผูกมัดตน ทั้งนี้ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจจะมีความซับซ้อนและมีการกระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไปใช้เวลานานพอสมควร จึงจะรู้ถึงความเสียหายทำให้การค้นหาหลักฐานเป็นไปด้วยความยากลำบากไม่ทันต่อเหตุการณ์ อันเป็นการเปิดโอกาสให้อาชญากรประเภทนี้สามารถปกปิด ทำลาย ซ่อนเร้นหลักฐานได้เป็นอย่างดีด้วยอำนาจเงินที่ได้มาจากการทำความผิดทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดอิทธิพลมีดในการปิดปากพยาน ดิดสินบนเจ้าพนักงานตำรวจและเจ้าพนักงานของรัฐ รวมทั้งการจ้างผู้อื่นให้รับสารภาพแทนได้ จึงยากที่จะทำลายได้ถึงแหล่งต้นตอที่แท้จริง

3. เนื่องจากพฤติกรรมการกระทำมีลักษณะที่ซ่อนเร้น แอบแฝง สังเกตเห็นหรือพบความผิดได้ยาก บางครั้งผู้ถูกกระทำไม่ได้รู้สึกตัวเองกำลังถูกกระทำ กว่าที่จะรู้สึกตัวก็ต่อเมื่อเกิดผลขึ้นแล้ว ประกอบกับไม่มีสภาพพจน์ที่เขย่าขวัญประชาชน ไม่มีลักษณะสร้างความหวาดกลัวคุกคามหรือข่มขวัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้กระทำโดยตรง¹⁵ ทำให้ผู้เสียหายไม่รู้สึกตัวว่าตนได้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมแล้ว แต่กลับคิดว่าเป็นการเสียเปรียบในเรื่องของธุรกิจการค้าปกติเท่านั้น ทัศนคติ ค่านิยมของผู้กระทำจึงมีความรู้สึกต่อต้านไม่รุนแรงเทียบเท่าอาชญากรรมธรรมดา ไม่สร้างความโกรธแค้นให้กับผู้พบเห็น

¹⁵ วีระพงษ์ บุญญากาศ ศ. “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” อ้างแล้ว คำนิยม ศาสตราจารย์ ดร.บรรศักดิ์ อูวรรณโณ

¹⁶ เข็มชัย ชุตินวงศ์, อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ: อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย”, เอกสารสรุปการอภิปรายเรื่องอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ: อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (27 มกราคม 2530)

¹⁷ สิทธิ จิรโรจน์ พลเอก, อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ: อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย”, เอกสารสรุปการอภิปรายเรื่องอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (27 มกราคม 2530 หน้า 7)

4. มีความรู้ความชำนาญ มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นในด้านการจัดการ มีการใช้เครื่องมือเข้าช่วย เช่น พวกคอมพิวเตอร์ เอกสารทางการค้า ประกอบกับมีการเตรียมวางแผนอย่างดี การกระทำผิดจะดำเนินการกันอย่างเป็นระบบ มีการศึกษาหาข้อมูลวางแผนและจัดการเรื่องอื่นไว้พร้อมสรรพ จึงยากต่อการสืบสวนสอบสวน จับกุม และพิพากษาคดี

5. มักกระทำโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีสถานภาพ หรือบารมีในสังคม โดยเฉพาะผู้ทรงอิทธิพล หรือผู้มีอำนาจทางการเมือง มีอำนาจกฎหมายอยู่ในมือ ในข้อนี้คนธรรมดาไม่กล้าจะทำ มีข้อเท็จจริงที่ไม่อาจปฏิเสธได้ประการหนึ่ง ก็คือ ในวงการเมืองเองก็มีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจปะปนอยู่ไม่น้อยเช่นกัน บุคคลเหล่านี้มักดำรงอยู่ 2 สถานะ คือ สถานะที่ได้รับเลือกมาจากความไว้วางใจของราษฎร และมีฐานะหนึ่งคือฐานะของโจทก์ใ้สุด¹⁹

6. การประกอบความผิดทางเศรษฐกิจ ยากที่จะดำเนินการได้ด้วยคนเพียงคนเดียว มักจะดำเนินการโดยหลายคนหลายกลุ่ม รวมทั้งมีประชาชนเข้าร่วมทั้งโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว จนเชื่อมโยงเป็นขบวนการในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อีกทั้งยังมีแนวโน้มจะรวบรวมกันเป็นองค์กรอาชญากรรมและขยายตัวเองออกเป็นอาชญากรรมข้ามชาติต่อไป

7. มีลักษณะเป็นอันตรายต่อความผาสุกและสวัสดิภาพของประชาชน ความเสียหายมีมูลค่ามากกว่าอาชญากรรมธรรมดา จำนวนผู้เสียหายในแต่ละครั้งมีเป็นจำนวนมาก และนอกจากจะมีลักษณะของการทำร้ายมหาชนแล้ว อาจกล่าวได้ว่า รัฐก็นับได้ว่าเป็นผู้เสียหายด้วยเช่นกัน เพราะอาชญากรรมทางเศรษฐกิจบ่อนทำลายทางเศรษฐกิจ ขัดขวางการพัฒนาเติบโตทางสังคมและในแง่ของความมั่นคง ซึ่งบางลักษณะมีผลส่งไปถึงการทำลายศีลธรรม ประเพณี และวัฒนธรรมของสังคมชาติด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

¹⁸ โสทร วานิชเสถียร พันตำรวจเอก(พิเศษ), และเสริม บุญณะหิตานนท์, อาชญากรรมทางเศรษฐกิจทฤษฎีและปฏิบัติ, (กรุงเทพฯ: ธรรมศาสตร์), หน้า 2.

¹⁹ วีระพงษ์ บุญโยภาส รศ. “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจกับพัฒนาของอาชญากรรม”, วารสารกฎหมายจุฬาฯ ปีที่ 15 ฉบับที่ 2 (2537) หน้า 174

จากลักษณะพิเศษของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างไปจากอาชญากรรมธรรมดา สามารถเปรียบเทียบลักษณะที่แตกต่างกันได้ ดังนี้²⁰

ตาราง 2.2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างอาชญากรรมธรรมดากับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ

อาชญากรรมธรรมดา	อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ
1. เกิดขึ้นโดยอาศัยช่องว่างและโอกาสในการกระทำผิดโดยทั่วไป	1. เกิดขึ้นโดยอาศัยโอกาสและช่องว่างทางความรู้ในวิชาชีพหรือตำแหน่งหน้าที่
2. ผลการกระทำจะปรากฏในระยะเวลาอันสั้น ผู้เสียหายจะรู้ตัวรวดเร็ว และเกิดผลโดยตรงต่อผู้เสียหาย	2. กว่าจะรู้ผลของการกระทำต้องใช้เวลาอันยาวนานกว่า และอาจมีผู้ได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก
3. พยานยืนยันการกระทำผิดอย่างชัดเจนได้	3. ความชัดเจนของพยานหลักฐานหาได้ยาก อาจต้องประสบปัญหาในระเบียบปฏิบัติ
4. มีผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ถูกระทำ รวมถึงประชาชนผู้ได้ทราบเหตุการณ์	4. อาจไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมต่อบุคคลหรือประชาชนที่ไม่เกี่ยวข้องจากผลเสียหายที่เกิดขึ้น
5. ทรัพย์สินที่ถูกประทุษร้ายอยู่ในวงเงินไม่สูง และการประกอบอาชญากรรมโดยทั่วไปเป็นการกระทำโดยเฉพาะบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้	5. ทรัพย์สินเสียหายหรือประทุษร้ายมีวงเงินสูงและมักจะมีการกระทำผิดในรูปขบวนการ หรือองค์กรหรือกลุ่ม
6. มีผลกระทบต่อสวัสดิภาพของประชาชนในวงจำกัด	6. มีผลกระทบต่อประชาชนและเศรษฐกิจความมั่นคงของประเทศเป็นส่วนรวม

2.2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

องค์กรอัยการเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 255 โดยมีพนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ใน 4 ภารกิจหลักตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 14 คือ การอำนวยความสะดวกยุติธรรมในคดีอาญา การรักษาผลประโยชน์ของรัฐ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชนและการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในคดีอาญาถือว่าเป็นภารกิจหลักของพนักงานอัยการ (Core Function) โดยพนักงานอัยการเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีทั้งว่าต่างและแก้ต่างคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและตามกฎหมายอื่นซึ่งบัญญัติว่าเป็นอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุด หรือพนักงานอัยการ ทั้งนี้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

²⁰ วิทยุณี หล่อตระกูล "อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ", วารสารอัยการ ปีที่ 13 ฉบับที่ 148 (มิถุนายน 2533) หน้า 12

หลักการฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการที่นานาประเทศใ้ใช้ปัจจุบันอาจแบ่งได้เป็น 2 ระบบ คือ หลักการฟ้องคดีอาญาตามกฎหมาย (Legality Principles) กับหลักการฟ้องคดีอาญาตามดุลพินิจ (Opportunity Principles)

1. หลักการฟ้องคดีอาญาตามกฎหมาย (Legality Principles)

มีหลักการอยู่ว่า เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ดำเนินการสอบสวนโดยไม่คำนึงว่าจะมีการร้องทุกข์กล่าวโทษหรือไม่ เมื่อสอบสวนแล้วพนักงานอัยการเห็นว่ามิเหตุควรเชื่อว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดกฎหมาย ต้องยื่นฟ้องต่อศาลเสมอ ซึ่งถือเป็นหลักประกันความเสมอภาค ป้องกันมิให้เกิดการใช้อิทธิพลที่มีขอบต่อการฟ้องคดีของพนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลแล้วจะถอนฟ้องไม่ได้ เพราะถือว่าคดีอยู่ในอำนาจของศาลแล้ว ซึ่งแสดงถึง “หลักเปลี่ยนแปลงไม่ได้” (Immutabilitatsprinzip)

หลักการดำเนินคดีโดยเด็ดขาดหรือหลักการฟ้องคดีอาญาตามกฎหมายจะมีศาลเป็นองค์หลัก โดยศาลจะมีอำนาจและบทบาทตั้งแต่ขั้นสอบสวน ตรวจสอบ และวินิจฉัยสั่งคดี โดยพนักงานสอบสวนจะต้องรายงานความคืบหน้าในการสอบสวนคดีทุกระยะ การจับกุมและตรวจค้นจะกระทำได้ต่อเมื่อมีหมายศาลเท่านั้น และที่ปรากฏรูปแบบชัดเจนที่สุดก็คือ การมีศาลสอบสวน (Investigating Magistrate) ซึ่งปรากฏในหลายประเทศทางภาคพื้นยุโรป และในอเมริกา และในอเมริกากลางและใต้²¹

2. หลักการฟ้องคดีอาญาตามดุลพินิจ (Opportunity Principles)

ถือว่าการดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย (Law Enforcement) เป็นภารกิจและความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารทั้งสิ้น ส่วนฝ่ายตุลาการนั้นถือว่าเป็นอำนาจว่าด้วยการวินิจฉัยคดี (Adjudication) ซึ่งมีเนื้อหาเป็นคนละส่วนกับการบังคับใช้กฎหมาย ระบบความยุติธรรมทางอาญาที่ใช้หลักดำเนินคดีโดยดุลพินิจ จึงเป็นระบบที่ให้เจ้าพนักงานในฝ่ายบริหารมีบทบาทเป็นองค์ประกอบสำคัญ (Indispensable Organ) ในกระบวนการยุติธรรม การดำเนินคดีทั้งปวงตั้งแต่ขั้นจับกุมสอบสวน และบังคับคดีในระบบจะอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร ศาลจะมีบทบาทเกี่ยวข้องเฉพาะเรื่องที่เกิดบทสิทธิเสรีภาพของบุคคล เช่น จับกุม คุม ขัง ตรวจค้น และวินิจฉัยสั่งคดี เป็นต้น เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น เจ้าพนักงานก็อาจไม่ฟ้องผู้ต้องหาได้ด้วย

²¹ สุข เปรุนาวิน, ระบบอัยการในต่างประเทศ.(กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาศไทย, 2507).

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุผลแต่ละคดีไป การฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้ต้องหาได้เปิดได้เปิดโอกาสให้พนักงานอัยการใช้ดุลพินิจสั่งคดีอย่างกว้างขวาง โดยพิจารณาถึงภูมิหลังของอาชญากรถึงแวดล้อม ตลอดจนรัฐประศาสนนโยบาย พนักงานอัยการอาจใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องในคดีบางคดีได้ แม้จะปรากฏว่าพยานหลักฐานเพียงพอมีเหตุควรเชื่อว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดจริง โดยให้ใช้ดุลพินิจพิจารณาความเหมาะสมเรื่องต่างๆ ไป ซึ่งในการพิจารณาทางด้านสังคม ด้านรัฐประศาสนนโยบาย และด้านอาชญาวิทยา จะเป็นส่วนประกอบอันสำคัญ ไม่ยิ่งหย่อนกว่าข้อพิจารณาด้านกฎหมาย ตลอดจนเมื่อมีการยื่นฟ้องแล้วพนักงานอัยการอาจพิจารณาถอนฟ้องในภายหลังได้²²

เนื่องจากพนักงานอัยการมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการฟ้องคดีอาญาตามหลักการดังกล่าวจึงมีบทบาทอันสำคัญยิ่งในการอำนวยความยุติธรรมในคดีอาญาในฐานะทนายแผ่นดินซึ่งมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยในสังคม และสิทธิเสรีภาพของประชาชน นอกจากพนักงานอัยการมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวแล้ว พนักงานอัยการต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความเป็นธรรมพื้นฐานเพื่อให้บังเกิดความเป็นธรรมและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานพนักงานอัยการพึงให้ความร่วมมือกับตำรวจ ศาล ผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมาย ทนายจำเลยซึ่งรัฐจัดให้และหน่วยงานของรัฐบาลหรือสถาบันอื่นๆ ดังนั้น พนักงานอัยการจึงต้องมีบทบาทในการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสังคมได้แก่

1. ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ซึ่งประกอบด้วยหลักการใหญ่ 4 ประการ ได้แก่

1.1 หลักนิติธรรม ตามมาตรา 3

1.2 หลักความเสมอภาคและการห้ามเลือกปฏิบัติ ตามมาตรา 4 และ 30

1.3 หลักความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรมอย่างทั่วถึง ตามมาตรา 40

1.4 หลักมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ²³ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ตามมาตรา 279

2. ตามนัยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งประกอบด้วยหลักการใหญ่ 6 ประการ ได้แก่

2.1 หลักนิติธรรม (Rule of Law)

2.2 หลักคุณธรรม (Morality)

²²อดิศร ไชยคุปต์. “ดุลพินิจของอัยการในการสั่งไม่ฟ้องคดีอาญา.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522

1.2 หลักความเสมอภาคและการห้ามเลือกปฏิบัติ ตามมาตรา 4 และ 30
 1.3 หลักความถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรมอย่างทั่วถึง ตามมาตรา 40
 1.4 หลักมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ²³
 หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ตามมาตรา 279

2. ตามนัยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมือง
 และสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งประกอบด้วยหลักการใหญ่ 6 ประการ ได้แก่

- 2.1 หลักนิติธรรม (Rule of Law)
- 2.2 หลักคุณธรรม (Morality)
- 2.3 หลักความโปร่งใส (Transparency)
- 2.4 หลักความมีส่วนร่วม (Participation)
- 2.5 หลักความรับผิดชอบ (Accountability)
- 2.6 หลักความคุ้มค่า (Utility)

สำนักงานอัยการสูงสุดได้วางนโยบายในการอำนวยความสะดวกในคดีเศรษฐกิจและ
 ทรัพยากรเพื่อสร้างความเชื่อถือศรัทธาจากประชาชน โดยมีแนวทางปฏิบัติดังต่อไปนี้ คือ

1. ความรอบคอบ หมายถึง การพิจารณาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงทุกด้านจากทุกฝ่ายที่
 เกี่ยวข้องในคดี รวมทั้งประโยชน์สาธารณะด้วย เพราะการดำเนินคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร
 พนักงานอัยการมีหน้าที่ค้นหาความจริง และต้องฟังความทุกฝ่าย

2. ความรวดเร็ว หมายถึง การเร่งรัดการดำเนินคดีตั้งแต่ต้นจนเสร็จ ไม่มีรอและชักช้าโดยไม่
 จำเป็น

3. ความโปร่งใส หมายถึง การทำความเข้าใจและการสังคดีจะต้องมีเหตุผลที่สามารถอธิบาย
 ได้อย่างมีน้ำหนัก ตามหลักแห่งกฎหมาย และในการแจ้งคำสั่งต่างๆ เกี่ยวกับคดีให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
 จะต้องระบุเหตุผลด้วยเสมอ

4. การถูกตรวจสอบได้ หมายถึง นอกจากจะมีการตรวจสอบโดยองค์กรอัยการภายใน
 ด้วยกันแล้ว การปฏิบัติงานของพนักงานอัยการสามารถถูกตรวจสอบโดยองค์กรภายนอกได้ด้วย
 เนื่องจากภารกิจของพนักงานอัยการจะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน

²³ ประมวลจริยธรรมข้าราชการฝ่ายอัยการและบุคลากรของสำนักงานอัยการสูงสุด ตามคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ 457/2551
 ลงวันที่ 20 สิงหาคม 2551

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในประเทศซึ่งพนักงานอัยการมีอำนาจใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีจะต้องมีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดความเป็นธรรม และเป็นแนวทางเดียวกันในการวินิจฉัยสั่งคดีทั้งในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องพนักงานอัยการควรพิจารณาสั่งไม่ฟ้องหรือยุติคดีโดยมีเงื่อนไขหรือปราศจากเงื่อนไขหรือเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรไปจากกระบวนการยุติธรรมตามรูปแบบปกติ ตามครรลองของกฎหมายและโดยเคารพต่อสิทธิของผู้ต้องหาและผู้เสียหาย รัฐพึงแสวงหาวิธีการที่เป็นไปได้เพื่อรับเอามาตรการทดแทนการฟ้องคดีมาใช้คุ้มครอง

ความเชื่อถือศรัทธา (Trust) มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานขององค์กรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการทั้งในเรื่องบทบาทในการดำเนินคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรการใช้ดุลพินิจ รวมถึงความสัมพันธ์กับหน่วยงานของรัฐบาลหรือสถาบันอื่นซึ่ง การร่วมมือประสานงานในการปฏิบัติหน้าที่งานของพนักงานอัยการจะต้องแยกโดยเด็ดขาดจากศาล พนักงานอัยการจะต้องแสดงบทบาทอย่างจริงจังในการดำเนินคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรรวมทั้งการฟ้องคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรและในกรณีที่มีกฎหมายหรือมีข้อปฏิบัติให้กระทำได้ พนักงานอัยการจะต้องแสดงบทบาทอย่างจริงจังในการสอบสวนคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร กำกับดูแลการสอบสวนให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย กำกับดูแลในการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาล และปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ เช่น การเป็นผู้แทนของปวงชนในการรักษาผลประโยชน์สาธารณะ

พนักงานอัยการจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรมมีหลักการและรวดเร็ว จะต้องเคารพและปกป้องคุ้มครองศักดิ์ศรีของมนุษย์และสิทธิมนุษยชนพนักงานอัยการในฐานะเป็นผู้อำนวยความยุติธรรมในคดี และเป็นทนายแผ่นดิน จึงมีความจำเป็นต้องสร้างความเชื่อถือศรัทธาให้บังเกิดขึ้นในหมู่ประชาชนและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม โดยการปฏิบัติหน้าที่ตามแนวนโยบายของสำนักงานอัยการสูงสุดดังกล่าวข้างต้น รวมทั้งจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ และมีคุณธรรมซึ่งเป็นหลักการสำคัญของ "ธรรมภิบาล" อีกด้วย

2.3.1 กรณีศึกษาในคดีตัวอย่างที่พนักงานอัยการสำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร ได้ทำความเข้าใจและคำสั่งเพื่อเป็นตัวอย่างในการพิจารณารับสำนวนคดี ของพนักงานอัยการ ในความผิดตามพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2550 (ความผิดเกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร)

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547
ข้อ 59 (การสั่งคดีความผิดหลายฐานซึ่งเกี่ยวพันกัน)

กรณีที่พนักงานอัยการได้รับสำนวนคดีอาญาที่มีความผิดหลายฐานซึ่งเกี่ยวพันกัน ให้พนักงานอัยการประจำศาลที่มีอำนาจสั่งคดีในฐานความผิดซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่า มีอำนาจสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องทุกข้อหาที่ต่างฐานกันนั้นได้ ในกรณีที่มีคำสั่งฟ้องผู้ต้องหา ให้พนักงานอัยการที่มีหน้าที่ดำเนินคดีฟ้องผู้ต้องหาในฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงกว่า ดำเนินการฟ้องผู้ต้องหาในฐานความผิดที่มีอัตราโทษต่ำกว่า รวมไปด้วยเป็นคดีเดียวกัน โดยไม่ต้องแยกฐานความผิดที่มีอัตราโทษต่ำกว่าไปให้สำนักงานอัยการอื่น ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการฟ้องเป็นสำนวนคดีใหม่อีก เว้นแต่พนักงานอัยการที่มีอำนาจสั่งคดีดังกล่าวจะสั่งไม่ฟ้องเฉพาะฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูง และทำให้คดีความผิดฐานอื่นซึ่งเกี่ยวพันกันต้องไปดำเนินคดีที่ศาลอื่นที่มีเขตอำนาจ กรณีเช่นนี้เมื่อมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องในฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงแล้ว ให้ส่งสำนวนคดีสำหรับข้อหาดังกล่าวไปให้พนักงานสอบสวนนำส่งพนักงานอัยการประจำศาลอื่นนั้นเป็นผู้ดำเนินคดี ตามนัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 22 ...

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2550

มาตรา 10 ผู้ใดกระทำความผิดโดยมิชอบ เพื่อให้การทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นถูกระงับ ชะลอ ขัดขวาง หรือรบกวนจนไม่สามารถทำงานตามปกติได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2.6 การถือโงงโดยใช้เทคโนโลยีแผนใหม่ เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือเทเลกซ์ปลอม

คำสั่งกรมอัยการ ที่ 26/2531 แก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งกรมอัยการ ที่ 19/2534¹ เรื่อง กำหนดอำนาจหน้าที่ของกองคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร ได้กำหนดให้ความผิดแบบท้ายคำสั่งดังกล่าวเป็นคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรและให้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกองคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรซึ่งประเภทความผิดดังกล่าวมีดังนี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

¹ คำสั่งกรมอัยการ ที่ 19 / 2534 ลงวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2534 และเอกสารแนบท้ายคำสั่ง

(อ.ก. 4)

ความอาญา

ระหว่าง

ปริญท์.....

ผู้กล่าวหา

.....

ผู้ต้องหา

เรื่อง น้อย โกง และ พรบ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2550

ความเห็นและคำสั่ง

เสนอ

คดีนี้ กล่าวหาว่า ผู้ต้องหา น้อย โกง และกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบ เพื่อให้
การทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นถูกระงับ ชะลอ ชัดขวาง หรือรบกวนจนไม่สามารถ
ทำงานตามปกติได้ ตาม พรบ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2550 มาตรา 10..

พิจารณาสำนวนคดีนี้เบื้องต้น ในประเด็นเรื่องอำนาจในการพิจารณาสั่งคดีแล้วเห็นว่า คดีนี้
กล่าวหาว่าผู้ต้องหา แจ้งข้อมูลวันเกิดของตน อันเป็นเท็จ เพื่อให้ได้รับสิทธิในการใช้
โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) โดยไม่ต้องชำระค่าบริการ อันเป็นการน้อย โกง และใช้
โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile Phone) ผิดปกติ ด้วยการโทรศัพท์ติดต่อผู้อื่น จำนวนสูงสุด 5 คู่สาย โดย
ใช้วิธีเปิดสัญญาณสายเรียกซ้อน และทิ้งสายไว้โดยไม่พักการใช้งาน เป็นเวลานานผิดปกติ อันเป็น
การกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบ เพื่อให้การทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นถูกระงับ

ชะลอ ชัดขวาง หรือรบกวนจนไม่สามารถทำงานตามปกติได้ ตาม พรบ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2550 มาตรา 10

ปรากฏว่า ข้อหาข้อ 10 ดังกล่าว ไม่ต้องด้วยเหตุกรรจอื่นใด จึงมีอัตราโทษ อยู่ในอำนาจศาลแขวงฯ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 พระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 17 ประกอบมาตรา 24 วรรคแรก หากพิจารณาเฉพาะข้อหานี้ คดีไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาสั่งของสำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร

ส่วนข้อหาความผิดตาม พรบ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2550 มาตรา 10 ตามข้อกล่าวหาเกิดจากการใช้โทรศัพท์โดยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ไม่เกี่ยวข้องกับกรรณข้อ 10 โดยตรง ข้อหานี้ไม่ใช่ความผิดเกี่ยวกับการเงินและการธนาคาร หรือความผิดเกี่ยวกับการค้าและการพาณิชย์ (2.6 การข้อ 10 โดยใช้เทคโนโลยีใหม่ เช่น การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือเทคโนโลยีปลอม) ข้อหานี้จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาสั่งของสำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร เช่นเดียวกัน ทั้งนี้คำสั่งกรมอัยการ ที่ 26/2531 แก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งกรมอัยการ ที่ 19/2534 เรื่องกำหนดอำนาจหน้าที่ของกองคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร

เนื่องจากคดีนี้ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีอาญา 8 ได้ส่งสำนวนคืนให้แก่สถานีตำรวจนครบาล.....มาแล้วครั้งหนึ่ง สำนักงานอัยการสูงสุดจึงควรพิจารณาเขตอำนาจในการสั่งคดีให้รอบคอบ เห็นควรเสนออธิบดีอัยการฝ่ายคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร พิจารณาโอนสำนวนคดีให้แก่สำนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจสั่งคดีนี้

เสนอ อัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจ และทรัพยากร 2 เพื่อพิจารณาสั่ง

(นายอโยชัย งดงาม)

(นายปรกรณ์ ธรรมโรจน์)

อัยการประจำกรม

อัยการประจำกรม

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจ และทรัพยากร 2

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจ และทรัพยากร 2

(อ.ก. 4)

ความอาญา

ระหว่าง { บริษัท ผู้กล่าวหา
 ผู้ต้องหา

เรื่อง ผู้ต้องหาที่ 1 ร่วมกันปลอมเอกสารสิทธิ, ทำให้เสียหาย ทำลาย แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น โดยมิชอบ, ร่วมกันฉ้อ โกง และ นางพรเพ็ญ อินทรพิมาย ผู้ต้องหาที่ 2 ร่วมกันปลอมเอกสารสิทธิ, ร่วมกันฉ้อ โกง

ความเห็นและคำสั่ง

เสนอ

ได้ตรวจสอบแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงยังไม่ครบถ้วนชัดเจน จึงควรรื้อพนักงานสอบสวน

นำ.....ผู้รับมอบอำนาจ, นางอรวิทย์ รัตนแสน เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน และ.....
 พยานผู้มีความเชี่ยวชาญในการทำงานในระบบบัญชี (SAP) ของบริษัทผู้เสียหาย มาพบพนักงาน
 อัยการ เพื่อซักถาม ในวันที่ 25 มิถุนายน 2552 เวลา 13.30 นาฬิกา

(นายภาสกร หวานแก้ว)

(นายอโยธัย จดงาม)

อัยการประจำกรม

อัยการประจำกรม

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจ และทรัพย์สิน 2

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจ และทรัพย์สิน 2

คดีนี้ กล่าวหาว่า ผู้ต้องหาที่ 1 ร่วมกันปลอมเอกสารสิทธิ ทำให้เสียหาย
 ทำลาย แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น
 โดยมีชอบ ร่วมกันฉ้อโกง และ ผู้ต้องหาที่ 2 ร่วมกันปลอมเอกสารสิทธิ ร่วมกัน
 ฉ้อโกง

พิจารณาสำนวนคดีนี้เบื้องต้น ในประเด็นเรื่องอำนาจในการพิจารณาลี้ภัยแล้วเห็นว่า คดี
 นี้ กล่าวหาว่าผู้ต้องหาทั้งสองกระทำผิด ในข้อหาร่วมกันปลอมเอกสารสิทธิ ตามประมวลกฎหมาย
 อาญา มาตรา 265 และกล่าวหาผู้ต้องหาที่ 1 ว่ากระทำผิด ในข้อหาทำให้เสียหาย ทำลาย แก้ไข
 เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่น ตาม พรบ.ว่า
 ด้วยกรกระทำผิดความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2550 มาตรา 9 ซึ่งทั้งสองข้อหาดังกล่าว มีอัตราโทษ
 จำคุกอย่างสูง ไม่เกิน 5 ปี อันเป็นฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงกว่า ข้อหาร่วมกันฉ้อโกง อีกทั้ง
 ข้อเท็จจริงในสำนวนคดีนี้ ไม่เข้าลักษณะของการฉ้อโกงโดยใช้เทคโนโลยีแผนใหม่

คดีนี้ เป็นคดีที่มีความผิดหลายฐานเกี่ยวพันกัน ซึ่งระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุด ว่าด้วย
 การดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ.2547 ข้อ 59 (การสั่งคดีความผิดหลายฐานซึ่งเกี่ยวพัน
 กัน) ประกอบหนังสือเวียน สำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส 0015/ ว 43 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2544 เรื่อง
 แนวทางปฏิบัติในการดำเนินคดีที่มีความผิดหลายฐานเกี่ยวพันกัน ได้กำหนดให้พนักงานอัยการที่มี
 หน้าที่ดำเนินคดีฟ้องผู้ต้องหาในฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงกว่า ดำเนินการฟ้องในฐานความผิดที่
 มีอัตราโทษต่ำกว่ารวมไปด้วยเป็นคดีเดียวกัน ดังนั้น สำนวนคดีนี้ จึงไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาสั่ง
 ของสำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร

เห็นควรเสนออธิบดีอัยการฝ่ายคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร พิจารณาโอนสำนวนคดี ให้แก่
 สำนักงานอัยการที่มีเขตอำนาจสั่งคดีนี้

.....เสนอ อัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจ และทรัพย์สิน 2 เพื่อพิจารณาสั่ง.....

.....(นายภาสกร หวานแก้ว).....

.....(นายอโยชัย งดงาม).....

.....อัยการประจำกรม.....

.....อัยการประจำกรม.....

.....สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจ และทรัพย์สิน 2.....

.....สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจ และทรัพย์สิน 2.....

.....29 มิถุนายน 2552.....

.....29 มิถุนายน 2552.....

.....พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550.....

มาตรา 9 ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

.....ประมวลกฎหมายอาญา.....

มาตรา 265 ผู้ใดปลอมเอกสารสิทธิ หรือเอกสารราชการ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

2.3.2 กรณีศึกษาการนำทฤษฎี Learning in Action มาใช้ในการแก้ปัญหาคนทำงานไม่มีความรู้

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี โดยใช้ทฤษฎี Learning in Action วิทยาลัยศิลปะ สื่อ และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานที่ดั่งขึ้นมาใหม่ ต้องรับบุคลากรใหม่เกือบทั้งหมดวิทยาลัยต้องสร้างระบบต่างๆ ขึ้นมาใหม่จำนวนมากภายในระยะเวลาที่จำกัด การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นงานหนึ่ง ผู้บริหารวิทยาลัย ได้กำหนดให้ใช้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็น โอกาสในการเรียนรู้ขององค์กรและบุคลากร การเรียนรู้การประกันคุณภาพการศึกษา เริ่มเรียนรู้โดยการสืบความลับ (Intelligence Learning) โดยเริ่มการเรียนรู้จากการค้นคว้าหาข้อมูลการประกันคุณภาพจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น ข้อกำหนดของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีการสอบถามจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการสร้างระบบคุณภาพ มีการเชิญผู้มีประสบการณ์ในการตรวจประเมินจากคณะอื่นมาช่วยเป็นที่ปรึกษาวางระบบ และแนะนำวิธีการดำเนินงาน มีการเฝ้าติดตามความเคลื่อนไหวซึ่งเป็นผู้นำด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเหล่านี้เป็นการใช้งานหรือภารกิจที่ต้องดำเนินการเป็น โอกาสในการเรียนรู้²

จากทฤษฎีทั้งหมดที่กล่าวมา ในการค้นคว้าแบบอิสระที่ผู้ศึกษาได้นำทฤษฎี Learning in Action มาประยุกต์ใช้นั้น เป็นเพียงการนำบางส่วนของทฤษฎีมาประยุกต์ใช้เท่านั้น ซึ่งทฤษฎี Learning in Action โดยนำรูปแบบเรียนรู้โดยการสืบความลับ (Intelligent Learning) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 วิธี

1. การเรียนรู้โดยการสืบค้น (Search)
2. การเรียนรู้โดยการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ (Inquiry)
3. การเฝ้าสังเกต (Observation)

ผู้ศึกษาเห็นว่า วิธีการทั้งสามนั้น เป็นหลักธรรมชาติของการเรียนรู้และการทำงานในชีวิตปกติประจำวันอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการค้นคว้าหาข้อมูล ซึ่งเป็นเรื่องปกติในการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องศึกษาหาข้อมูลในสิ่งที่เรียนรู้ หรือการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้รู้เพื่อทราบถึงประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ รวมทั้งการเฝ้าสังเกตการเปลี่ยนแปลงมาปรับใช้ในการทำงานเท่านั้น เช่น เมื่อได้รับจำนวนคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรมาแล้วผู้รับสำนวนจะต้องมีการศึกษา ตรวจสอบและค้นคว้าในเรื่องนั้นๆ ก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่ไม่เคยมีประสบการณ์ทำมาก่อนซึ่งจะต้องมีการสอบถาม ขั้นตอนวิธีดำเนินการจากผู้บังคับบัญชา และท้ายที่สุดเ็นบางคดีอาจจะต้องมีการติดตาม

² ณพศิษฐ์ จักรพิทักษ์, ทฤษฎีการจัดการความรู้, กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธนาเพลส จำกัด 255, 2 (หน้า 1.164-60)

แนวคำพิพากษาของศาลในเรื่องนั้นๆ ว่า ในปัจจุบันมีการตัดสินใจและเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรหรือไม่ เพราะเหตุใด ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า การค้นคว้าแบบอิสระจะกลายเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำ ทฤษฎีนี้จึงเหมาะแก่การนำมาประยุกต์ใช้ในการค้นคว้าแบบอิสระนี้ และข้อสำคัญวิธีการนี้จะทำให้องค์กรได้ดำเนินงาน ในขณะที่เดียวกันคนทำงานก็ได้ความรู้ไปพร้อมกัน

จากทฤษฎี และหลักการดังกล่าวข้างต้น การจัดการความรู้ เป็นเครื่องมือในการบริหารองค์กร หรือบริหารคนทำงานใช้ความรู้ (Knowledge Worker) ให้สามารถใช้ความรู้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อความสามารถในการพิจารณารับสำนวนคดีของพนักงานอัยการ สำนักงานคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร โดยการรวบรวมความรู้ในการปฏิบัติงานที่สำคัญ ซึ่งมาจากประสบการณ์การทำงาน มาจากทัศนคติและ พฤติกรรมการทำงาน ของแต่ละบุคคลในองค์กร ซึ่งปฏิบัติงานในเรื่อง เดียวกัน แล้วมีการจัดการให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้ปฏิบัติ เมื่อรวบรวมได้แล้ว ก็มีการนำความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) ออกมาแล้ววิเคราะห์ สังเคราะห์ และจำแนก (Synthesis) หรือจัดระบบใหม่ เพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ นำไปสู่การเผยแพร่ความรู้ เพื่อเป็นการต่อยอด สร้างประโยชน์จากความรู้และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และเพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานของสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร ให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรรวมทั้งให้องค์กรได้สร้างองค์ความรู้ในเรื่องต่างที่เกี่ยวข้องกับงานสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีเศรษฐกิจและทรัพยากร ต่อไป